

Державницька практика ліберальних партій не сприяла подальшій еволюції російської державності в напрямі реалізації сформованих політико-правових ідеалів. Причини поразки лібералізму, серед яких виокремимо слабку соціальну базу, неприйняття ліберальної доктрини більшістю російського суспільства, відсутність демократичних традицій і т. ін., крилися в низькому рівні правової культури російської інтелектуальної еліти. Ставлення Центральної Ради до ідеї Установчих зборів і перспектив розвитку Росії завершального вигляду набуло під час переговорів у Києві делегації Тимчасового уряду з представниками української революційної демократії наприкінці червня 1917 року.

Під час переговорів санкціонувалося право Центральної Ради на розробку проекту автономії України за умови, що останній подадуть на остаточне затвердження Всеросійським Установчим зборам. Досягнута угода створювала сприятливі умови для подальшого розвитку державотворчих процесів. Але переворот в Петрограді наприкінці жовтня 1917 року докорінно змінив ситуацію. До цього часу Центральна Рада і Генеральний Секретаріат, як орган тимчасового представництва краю, що досі належав Російській державі, визнавали Тимчасовий уряд вищим органом влади. Усунення цієї легітимної структури, правоздатність якої обмежувалась Установчими зборами, звільняло Центральну Раду від будь-яких обов'язків щодо всякого режиму, який приходив до влади ще до скликання Установчих зборів.

НОРМАТИВНІ ЮРИДИЧНІ ФАКТИ ТА ЇХ РОЛЬ У ПРОЦЕСІ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН

Калюжний Ростислав Андрійович

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри теорії та історії держави і права
Навчально-наукового Юридичного інституту
Національного авіаційного університету*

Шапенко Людмила Олександрівна

*асистент кафедри теорії та історії держави і права
Навчально-наукового Юридичного інституту
Національного авіаційного університету*

У загальній теорії права під юридичними фактами розуміють конкретні життєві обставини, за наявності або відсутності яких норми права пов'язують виникнення, зміну чи припинення правових відносин. Класифікуючи юридичні факти за вольовою ознакою на дії і події, науковці серед дій виокремлюють юридичні акти, які спрямовуються на досягнення певного правового результату [1, с. 232-233]. У юридичній літературі сутність категорії «акт», як правило, розглядається з двох позицій: по-перше, як юридичні факти – владні, обумовлені правом, рішення, дії, вчинки, а по-друге, як офіційний документ, який виходить від відповідних органів. При цьому слід погодитися з В.К. Колпаковим, який наголошує на нерозривному зв'язку обох цих понять і не розмежованості їх в практичній діяльності. Зокрема, прийняття норм права (юридичний факт) супроводжується виданням постанов, рішень, правил, які узагальнюються у понятті «нормативний акт» [2, с. 43-44]. Вищезазначене дозволяє стверджувати про існування всіх підстав для використання нормативних актів в якості юридичних фактів та потребує з'ясування природи нормативного акта шляхом визначення його призначення як джерела права у регулюванні суспільних відносин та одночасно співвідношення із законодавством і нормами права.

Якщо брати до уваги реально існуюче, емпірично дане і володіюче силою право, необхідно орієнтуватися на законодавство і його систему того чи іншого рівня. Право, яке традиційно розуміють як сукупність норм (загальнообов'язкових правил поведінки), не існує без нормативних актів. Адже сутністю нормативного акта є воля нормотворчого органу, яка конкретизована в моделях поведінки (норми) відповідно своєму змісту. Звісно, і нормативний акт, і його норми як відносно самостійні правові явища, в свою чергу, мають форми вираження змісту, а також зовнішні форми фіксації. Проте це означає, що між ними немає справжнього правового зв'язку. Навпаки, нормативний акт і його норми можна розглядати як одне правове явище, а також

розмежовувати «нормативний акт як джерело права» та «нормативний акт як юридичний факт». Тобто, досліджуючи динаміку права, механізм виникнення, зміни його форм, необхідно розглядати нормативні акти та норми, що до нього входять, і як відносно самостійні правові засоби. Нормативний акт у такому механізмі постає у якості юридичного факту, а норми права, виконуючи власні завдання, виступають самостійним елементом механізму правового регулювання. Питання про визнання юридичного факту у якості правового засобу залежить від розуміння його місця в причинно-наслідковому зв'язку між законом, юридичним фактом і правовими наслідками. З огляду на те, що норма права є основою правового регулювання, а юридичний факт слугує «провідником правової енергії», можна зробити висновок, що юридичний факт породжує право на підставі виникнення, зміни чи припинення правовідносин.

Будь-який юридичний факт виконує одночасно три функції: по-перше, сприймає силу права; по-друге, переводить її в свою площину; по-третє, породжує, змінює чи припиняє правовідносини. Вказані функції виконує і нормативний юридичний факт. Але, наприклад, на відміну від індивідуального юридичного факту, який впливає на суб'єктивні права, він чинить вплив на об'єктивні права. Тобто, сприймаючи силу норм права, «перероблюючи» її, породжує, змінює чи припиняє норми.

Підсумовуючи вищесказане, варто зазначити, що суспільні відносини потребують координації за допомогою правового регулятора, але при наявності відповідної на те підстави, якою і є конкретні обставини правової дійсності, що представлені юридичними фактами, зокрема, нормативними юридичними фактами.

Нормативні юридичні факти – це вольові акти відповідних компетентних органів, які породжують, змінюють або припиняють об'єктивне право, що, в свою чергу, завдяки впливу на соціальні процеси та явища забезпечує динамічний розвиток суспільних відносин. Завдяки їхнім іманентним властивостям, для них відводиться одне з головних завдань у процесі правового регулювання – створює об'єктивні підстави та юридично забезпечує виникнення, зміну та припинення правових відносин у певній сфері суспільної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Загальна теорія права: підручник / За заг. ред. М.І. Козюбри. – К.:Ваіте, 2015. – 392 с.
2. Колпаков В.К. Поняття форм публічного адміністрування / В.К. Копаков // Адміністративне право і процес. – 2012. – № 2(2). – С. 43-51.

МЕТОДОЛОГІЯ ОЦІННОГО ТА ПОЛІТИКО-ПРАВОВОГО ЯК (ОЦІННОГО) МЕТОДІВ

У ПРАВОДЕРЖАВОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Кельман Михайло Степанович

доктор юридичних наук, професор,

професор кафедри теорії та філософії права

Навчально-наукового інституту права та психології

Національного університету «Львівська політехніка»

Оцінний метод. Оцінний метод є критичним методом, зокрема методом судження про отриманий результат. Загальні умови його застосування такі:

1. Предметом оцінки повинен стати насамперед сам вибраний метод. Його правильність ніби санкціонується отриманим правильним результатом. Проте, навіть незважаючи на цей результат, перевірка все ж необхідна. А саме: чи не привів би інший метод до такого ж результату, але коротшим шляхом або з більшою довідністю. І ще: інший метод, можливо, не потребував би додаткових методів (комбінований метод).

2. Предметом оцінки стають самі джерела, наскільки вони при отриманому результаті відповідають йому як справжні джерела або принаймні оскільки вони не підлягають сумніву.

3. Перевірці, й у цьому сенсі оцінці, підлягають також дані літератури. Тут перевіряють правильність розуміння авторів у їх висновках, а також повнота використаної істотної літератури, непотрібність тієї літератури, яка по суті нічого не додає, а тому слугує своєрідним баластом.